

Súd: Krajský súd Trnava
Spisová značka: 26Co/296/2014
Identifikačné číslo súdneho spisu: 2613208333
Dátum vydania rozhodnutia: 22. 09. 2015
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: Mgr. Jozef Mačej
ECLI: ECLI:SK:KSTT:2015:2613208333.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Trnave v senáte zloženom z predsedu Mgr. Jozefa Mačēja a sudkýň JUDr. Kataríny Slováčekovej a JUDr. Zlatice Javorovej v právnej veci žalobkyne: PROFI CREDIT Slovakia, s.r.o., Bratislava, Pribinova 25, IČO: 35 792 752, zast. splnomocnenkyňou: Advokátska kancelária JUDr. Andrea Cviková, s.r.o., Bratislava, Kubániho 16, IČO: 47 233 516, proti žalovanej: S. H., nar. XX. E. XXXX, bytom R. XX, o 2.991,19 eur a príslušenstvo, o odvolaní žalobkyne proti rozsudku Okresného súdu Senica z 24. júna 2014 č. k. 11C/132/2013 - 60, takto

rozhodol:

Odvolací súd rozsudok súdu prvého stupňa v napadnutej časti zamietnutia návrhu, určenia neprijateľnosti zmluvných podmienok a trov konania p o t v r d z u j e .

Žalovanej nepriznáva náhradu trov odvolacieho konania.

o d ô v o d n e n i e :

Napadnutým rozsudkom súd prvého stupňa I/ uložil žalovanej povinnosť zaplatiť žalobkyni 158,33 eur, II/ vo zvyšku návrh zamietol, III/ určil, že dohoda účastníkov zmluvy o revolvingovom úvere zo dňa 21. novembra 2007 je neplatná z dôvodu neprijateľnosti v ustanoveniach o ročnej percentuálnej miere nákladov za úver v bode 6. zmluvy, v dôsledku čoho sa poskytnutý úver považuje za bezúročný a bez poplatkov, IV/ určil, že dohoda účastníkov zmluvy o revolvingovom úvere zo dňa 21. novembra 2007 je neplatná z dôvodu neprijateľnosti v čl. 14. ods. 14.1, 14.2, 14.3, 14.4 a v čl. 18 zmluvných dojednaní zmluvy o revolvingovom úvere obchodnej spoločnosti Profireal Slovakia, spol. s r.o. a V. o trovách rozhodol tak, že žiaden z účastníkov nemá právo na ich náhradu. Svoje rozhodnutie odôvodnil právne ust. § 44 ods. 1 a 2, § 53 ods. 3 písm. a) až j) a § 53 ods. 4 O.z. (Občianskeho zákonníka č. 40/1964 Zb. v znení neskorších zmien a doplnení), § 4 ods. 1 a 2 písm. a) - i) zákona č. 258/2001 Z.z. o spotrebiteľských úveroch (v znení účinnom v čase uzavretia zmluvy, ďalej tiež len „ZoSÚ“). Vecne mal za to, že úverová zmluva č. 8100000839, ktorú žalovaná podpísala dňa 19. novembra 2007, na lícnej časti obsahuje nadpis žiadosť o poskytnutie revolvingového úveru/zmluva o revolvingovom úvere. V bode 1/ je označená obchodná spoločnosť PROFIREAL SLOVAKIA SPOL. S R.O. ako veriteľ (ďalej len predchodkyňa žalobkyne), v bode 2. je svojimi osobnými údajmi označená žalovaná body 3. a 4. neboli vypísané, inak mohli obsahovať údaje o spoludlžníkovi 1. a spoludlžníkovi 2. a bod 5. žiadosti o poskytnutie revolvingového úveru/zmluva o revolvingovom úvere obsahuje údaje o požadovanom revolvingovom úvere v Sk. Z bodu 5. žiadosti o poskytnutie revolvingového úveru vyplýva, že žalovaná ako dlžníčka žiadala predchodkyňu žalobkyne o poskytnutie úveru za nasledovných podmienok: poskytnutá čiastka úveru 90.000 Sk, splatnosť úveru pri počte 48. splátok/24, mesačná splátka vo výške 4.361 Sk, zmluvná odmena 69.078 Sk, nominálna hodnota úveru, ktorá predstavovala aj celkovú sumu splátok úveru vrátane úrokov 209.328 Sk, predpokladaná RPMN za úver v percentách 58,76%. Ďalej tento bod zmluvy ešte obsahuje vetu, cit.: „Žiadam o započítanie pohľadávky veriteľa v podobe nesplatených splátok pôžičky (úveru) príp. ďalších záväzkov zo Zmluvy o revolvingovej pôžičke / úvere

č. 8000050797 s pohľadávkou v podobe môjho nároku na poskytnutie schválenej výšky úveru podľa tejto Zmluvy o RÚ, a to ku dňu poskytnutia úveru.“ Išlo o typ úveru označeného ako bonus. Iným písmom boli vyplnené údaje o schválenom revolvingovom úvere, ktoré obsahuje bod 6. líčnej časti tejto zmluvy, kde je uvedená poskytnutá čiastka úveru 60.000 Sk, počet splátok 48/24, výška mesačnej splátky 2.907 Sk, zmluvná odmena 79.536 Sk, nominálna hodnota úveru, ktorá predstavuje celkovú sumu splátok vrátane úrokov 139.536 Sk, RPMN za úver 62,59%, zmluvná odmena za poskytnutie revolvingu je udaná vo výške 46.047 Sk a predpokladaná RPMN úveru pri poskytnutí revolvingu 58,75%. V zmysle bodu 8 líčnej časti zmluvy dlžník s veriteľom v ďalšom odkazujú na úpravu obsiahnutú v zmluvných dojednaniach o revolvingovom úvere na zadnej strane žiadosti/zmluvy, ktoré sú neoddeliteľnou súčasťou tejto žiadosti/zmluvy s tým, že sa s nimi oboznámili a nemajú k nim žiadne výhrady a zaväzujú sa ich dodržiavať. Rubová strana žiadosti/zmluvy obsahovala zmluvné dojednania zmluvy o revolvingovom úvere spoločnosti PROFIREAL SLOVAKIA SPOL. s.r.o., ktoré sa tým pádom stali súčasťou zmluvy. Z vykonaného dokazovania vyplynulo, že žalovaná 19. novembra 2007, keď podpísala žiadosť o poskytnutie revolvingového úveru vyplnila s obchodným zástupcom predchodkyne žalobkyne len body 1. až 5. zmluvy, teda požiadala o poskytnutie revolvingového úveru a ďalšia časť, obsahujúca údaje o schválenom revolvingovom úvere bola dopísaná dodatočne ku dňu 21. novembra 2007, kedy podpísali predmetnú zmluvu oprávnení predstavitelia predchodkyne žalobkyne, o čom svedčí podpis a pečiatka na zmluve. Po preskúmaní žiadosti žalovanej, predchodkyňa žalobkyne reagovala doplnením údajov v zmluve a súčasne vystavením listu zo dňa 21. novembra 2007, ktorý je označený ako oznámenie veriteľa o schválení úveru dlžníkovi zmluva o revolvingovom úvere č. 8100000839 (čl. 14). Aj tento list obsahuje údaje o schválenom úvere, ktoré korešpondujú údajom, uvedeným v bode 6. predmetnej zmluvy mimo iného aj RPMN úveru 62,59%. Z pohľadu vzniku zmluvy je nutné rozlišovať jednostranný právny úkon, urobený žalovanou za pomoci obchodného zástupcu predchodkyne žalobkyne a to spísanie žiadosti o poskytnutie revolvingového úveru, ktorá obsahovala podstatné náležitosti zmluvy o spotrebiteľskom úvere tak, ako sú predpokladané vtedy platným zák. č. 258/2001 Z.z. o spotrebiteľských úveroch a o zmene a doplnení zákona Slovenskej Národnej rady č.71/1986 Zb. o Slovenskej obchodnej inšpekcii v znení neskorších predpisov a následne dňa 21. novembra 2007 došlo k akceptácii tohto návrhu predchodkyňou žalobkyne vypísaním údajov v bode 6. žiadosti/zmluvy - údaje o schválenom revolvingovom úvere a vystavením listu zo dňa 21. novembra 2007, ktorý bol zaslaný žalovanej. Žiadosť o poskytnutie úveru, teda bod 5. predmetnej žiadosti/zmluvy a akceptácia tohto návrhu zmluvy alebo žiadosti sa líšia v údajoch o RPMN za úver, keď v žiadosti je uvedená výška RPMN 58,76% a v časti, z ktorej je zrejmé, že je akceptáciou žiadosti, teda v bode 6. je výška RPMN za úver 62,59%. Predchodkyňa žalobkyne tak v liste zo dňa 21. novembra 2007, ako aj na úverovej zmluve, ktorá bola pripojená do súdneho spisu v časti 6. určila vyššiu RPMN, než obsahoval návrh na uzavretie zmluvy, alebo inak povedané žiadosť o poskytnutie revolvingového úveru. Túto situáciu posudzoval súd prvého stupňa v zmysle ustanovení Zákona o spotrebiteľských úveroch najmä ustanovenia § 4 tohto zákona a v zmysle ustanovení § 43a až 44 O.z., ktoré obsahujú ustanovenia o návrhu na uzavretie zmluvy a prijatie návrhu na uzavretie zmluvy. Vzhľadom na obligatórne písomnú formu zmluvy o spotrebiteľskom úvere bolo teda nutné, aby žiadosť vyplnená žalovanou o poskytnutie revolvingového teda spotrebiteľského úveru, bola ohľadne týchto podstatných náležitostí zhodná s písomným prejavom, ktorým žalovaná akceptovala návrh žalobkyne na uzavretie zmluvy o revolvingovom úvere. Návrh žalovanej na uzavretie zmluvy nazvaný ako žiadosť a akceptácia, či už v bode 6. predmetnej zmluvy, alebo v liste sa rozchádzajú vo výške RPMN za poskytnutý úver, keď veriteľ vo svojom akceptačnom prejave určil RPMN vyššiu, čím podľa nedošlo k platnému uzavretiu zmluvy v časti jej podstatnej náležitosti a to je údaj o RPMN v zmysle § 4 ods. 2 písmeno j/ Zákona o spotrebiteľských úveroch. Prijatie návrhu žalovanej na uzavretie zmluvy o revolvingovom úvere, urobené vyššie spomínanými úkonmi predchodkyne žalobkyne, teda vyplnením bodu 6. žiadosti o poskytnutie revolvingového úveru a vyhotovením listu a odoslaním listu zo dňa 21. novembra 2007 obsahovalo zmenu v údajoch o RPMN a to zmenu v neprospech žalovanej ako spotrebiteľky. Takýto písomný prejav, pokiaľ šlo o RPMN, teda ročnú percentuálnu mieru nákladov úveru je z pohľadu zákonnej úpravy nutné považovať za nový návrh v časti, ktorá sa týkala tejto zmeny. Zo strany žalovanej však nebol urobený žiadny ďalší písomný úkon, z ktorého by nepochybne vyplynulo, že žalovaná RPMN vo výške, ktorá bola určená v prejavoch predchodkyne žalobkyne zo dňa 21. novembra 2007 akceptovala. Napriek tomu, že žalovaná začala čerpať úver, teda správala sa v zmysle zmluvy, súd prvého stupňa dospel k záveru, že predmetná zmluva o spotrebiteľskom úvere, ktorá je obligatórne písomná, nebola v časti náležitosti zmluvy a to údaje o RPMN platne uzavretá, čo malo za následok (§ 4 ods. 3 posledná veta ZoSÚ), že poskytnutý úver sa považuje za bezúročný a bez poplatkov, čo prvostupňový súd vyslovil aj vo výroku svojho rozsudku. Taktiež za neprijateľné označil aj zmluvné podmienky dojednané v článku 14., v odsekoch 14.1, 14.2., 14.3., 14.4 a v článku 18. týchto

zmluvných dojednaní a to preto, že sankcie stanovené v článku 14. odseky 14.1 až 14.3 sa mohli kumulovať a tak za jedno a to isté omeškanie dlžníka s úhradou splátky úveru veriteľ mohol požadovať jednak zmluvnú pokutu 0,2% z výšky splátky za každý deň omeškania, potom ďalšiu zmluvnú pokutu vo výške 5% z výšky dlžnej splátky po 15-tich dňoch omeškania, po 30-tich dňoch omeškania mohol požadovať ďalšiu zmluvnú pokutu vo výške 10% z výšky dlžnej splátky a nakoniec v prípade omeškania viac ako 35 dní mohol požadovať úhradu zmluvnej pokuty vo výške až 50% z nominálnej výšky úveru. Takúto kumuláciu sankcií (aj keď zmluvná pokuta je zabezpečovacím inštitútom v zmysle § 544 a nasl. O.z.) za omeškanie dlžníka trvajúce viac ako 35 dní, ktoré môže byť navyše sankcionované vzhľadom na vyššie ustanovenia článku 13 zmluvných dojednaní aj možnosťou veriteľa odstúpiť od zmluvy a stanoviť predčasnú splatnosť úveru, čo podľa súdu prvého stupňa spôsobuje značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach zmluvných strán v neprospech spotrebiteľa najmä ak takéto porušenie povinnosti splácať úver riadne a včas môže byť sankcionované ešte aj uplatnením zákonného úroku z omeškania. Preto takéto vymedzenie zmluvných pokút, ktoré majú nie len zabezpečovací, ale aj sankčný charakter považoval súd za neprijateľnú zmluvnú podmienku, ktorá je navyše dnes presne vymedzená v ustanovení § 53 ods. 4 písm. k/ O.z., v zmysle ktorého za neprijateľné podmienky uvedené v spotrebiteľskej zmluve sa považujú najmä ustanovenia, ktoré požadujú od spotrebiteľa, ktorý nesplní svoj záväzok, aby zaplatil neprimerane vysokú sumu, ako sankciu spojené s nesplnením jeho záväzku. Aj keď toto ustanovenie O.z. nebolo platné v čase uzavretia úverovej zmluvy, stále ust. § 53 ods. 3 O.z. menovalo neprijateľné podmienky uvedené v spotrebiteľskej zmluve príkladmo, z čoho vyplýva, že za takéto mohli byť považované aj iné zmluvné podmienky v ustanovení vtedy platného § 53 ods.3 O.z. neuvedené, ak spôsobili značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach zmluvných strán v neprospech spotrebiteľa. Neprijateľné podmienky podľa § 53 ods. 4 O.z., platného a účinného v čase uzavretia úverovej zmluvy boli považované za neplatné. Pokiaľ ide o článok 18 zmluvných dojednaní, tu poukázal na tú skutočnosť, že tento má názov riešenie sporov rozhodcovská doložka. Jednotlivé odseky tohto článku nadväzujú predovšetkým na odsek 18.1, v zmysle ktorého akékoľvek spory, nezrovnalosti alebo nároky medzi zmluvnými stranami vyplývajúce, alebo súvisiace s ustanoveniami tejto zmluvy s porušením, ukončením či neplatnosťou zmluvy budú riešené cestou príslušného súdu v súdnom konaní alebo pred rozhodcom v rozhodcovskom konaní podľa rozhodcovskej doložky, uvedenej v článku 18.2 tejto zmluvy. Výber jednej z alternatív riešenia sporu podľa tejto zmluvy spočíva na žalobkyni. Odsek 2 článku 18. označený ako 18.2 a jeho pododseky potom upravujú rozhodcovskú doložku, teda spôsob a postup konania pred tým uvedeným rozhodcom. Článok 18.3 ďalej udáva, že rozhodcovská doložka platí v prípade, že spory z tejto zmluvy nebudú riešené cestou príslušného súdu v súdnom konaní. Rozhodcovské konanie sa popri pravidlách, stanovených touto rozhodcovskou doložkou bude primerane riadiť ustanoveniami zákona č. 244/2002 Z.z. o rozhodcovskom konaní v platnom znení. Článok 18. zmluvných dojednaní vo svojom odseku 2 zahŕňoval rozhodcovskú doložku, ktorá nebola individuálne vyjednaná, lebo bola súčasťou zmluvného pretlačeného formulára a navyše vzhľadom na znenie odseku 1 článku 18. zmluvných dojednaní umožňovalo, aby spotrebiteľka sa v prípade, že by konanie voči nej zahájil veriteľ sa podrobila výlučne konaniu pred rozhodcom za predpokladu, že takúto alternatívu riešenia sporu určí veriteľ. Z pohľadu súdu prvého stupňa ide o neprijateľnú zmluvnú podmienku, ktorú dnes už upravuje O.z. v ustanovení § 53 ods. 4 písm. r). Odsek 1 tohto článku totiž umožňoval, aby dodávateľ, teda predchodkyňa žalobkyne podaním návrhu rozhodcovi určila, že ňou vyvolaný spor voči žalovanej ako spotrebiteľke prebehne výlučne v rozhodcovskom konaní. Žalovaná doposiaľ žalobcovi titulom zmluvy plnila 1.833,31 eur, úver jej bol poskytnutý v celkovej výške 1.991,64 eur, z toho vyplýva, že na úvere, ktorý jej bol poskytnutý dňa 21. novembra 2011 má žalovaná ešte zaplatiť sumu 158,33 eur (t.j. rozdiel medzi sumou, ktorá jej bola poskytnutá a sumou, ktorú do vyhlásenia rozsudku žalobkyni zaplatila). Len v tejto časti bola žaloba podaná dôvodne a v tejto časti prvostupňový súd žalobe vyhovel. Vo zvyšku súd žalobu ako nedôvodnú zamietol. O trovách konania rozhodol podľa ustanovenia § 142 ods. 2 O.s.p. a keďže mala žalobkyňa v konaní úspech len čiastočný rozhodol, že žiadny z účastníkov nemá právo na náhradu trov konania.

Proti tomuto rozsudku čo do zvyškového zamietnutia návrhu, určenia neprijateľnosti zmluvných podmienok a trov konania podala odvolanie žalobkyňa s návrhom na zrušenie rozsudku v týchto častiach a vrátenie súdu prvého stupňa na nové konanie a rozhodnutie. Uviedla, že záver súdu ohľadne RPMN, že v zmluve tento údaj chýba, v dôsledku čoho sa má úver poskytnutý na základe zmluvy o revolvingovom úvere č. 8100000839 považovať za bezúročný a bez poplatkov, nemajú oporu ani v skutkovom stave a ani v príslušnej právnej úprave. Ročná percentuálna miera nákladov sa totiž počíta v zmysle zákonom ustanoveného vzorca z tých údajov (výšky úveru, doba splatnosti, výška zmluvnej pokuty), ktoré si strany dohodli. Výpočet RPMN však ovplyvňuje aj počet dní medzi vyplatením úveru

a splatnosťou prvej splátky úveru, čo pri podaní žiadosti o úver nie je možné vopred určiť. Práve s ohľadom na to vzniká rozdiel medzi predpokladanou výškou a tou, ktorá je výsledkom schválenia úveru. Údaj o ročnej percentuálnej miere nákladov je časovým vyjadrením celkových nákladov spojených so spotrebiteľským úverom. Celkové náklady spotrebiteľa spojené so spotrebiteľským úverom jednoznačne definuje zákon č. 258/2001 Z.z. v znení účinnom ku dňu uzavretia zmluvy. Žalobkyňa tvrdí, že záver súdu o tom, že zmluva neobsahuje údaje o RPMN nie je správny, pretože zmluva obsahuje takýto údaj, keďže RPMN bola 62,59%. Podľa § 44 ods. 2 O.z. prijatie návrhu, ktoré obsahuje dodatky, výhrady, obmedzenia alebo iné zmeny, je odmietnutím návrhu a považuje sa za nový návrh. Prijatím návrhu je však odpoveď, ktorá vymedzuje obsah navrhovanej zmluvy inými slovami, ak z odpovede nevyplýva zmena obsahu navrhovanej zmluvy. Z uvedeného vyplýva, že každá výhrada obmedzenia dodatok, či iná zmena musia byť takými, že menia predložený návrh do podoby, kedy nezodpovedá vôli oferenta, čo sa v danom prípade nestalo. Odlišnosť v údají o hodnote RPMN za skutkových okolností vyplývajúcich z obsahu súdneho spisu nie je zmenou návrhu, akú ma na mysli ust. § 44 ods. 2 O.z.. Údaj o RPMN vyjadruje nákladovosť úveru, pričom vôľa žalovaného vyjadrená v žiadosti o AS RPMN 63,10% zahrňuje logicky aj záujem o ten istý úver s nižšou RPMN, teda o rovnaký úver s nižšími nákladmi. Opačný záver, ku ktorému rozhodnutie súdu smeruje, t. j. že žalovaná mala výhradne záujem len o úver s RPMN 63,10%, ale už záujem o rovnaký úver s nižšou RPMN nemala postráda logické zdôvodnenie. Zároveň odvolateľ napadol aj výrok, podľa ktorého dohoda účastníkov zmluvy o revolvingovom úvere zo dňa 21. novembra 2007 je neplatná z dôvodu neprijateľnosti v ustanoveniach ročnej prezentovanej miere nákladov za úver v bode 6. zmluvy, v dôsledku čoho sa poskytnutý úver považuje za bezúročný a bez poplatkov. Okrem skutočnosti, že tvrdenie súdu o neprijateľnosti súd ani len nezdôvodnil, uvedený výrok, odporuje skutkovým a právnym záverom v rozsudku. Súd totiž tvrdí, že nedošlo k dohode o RPMN, čo v zmysle právnej úpravy znamená, že dohoda o RPMN chýba. Ak takáto zmluvná podmienka chýba, potom nemôže byť neprijateľnou. Odôvodnenie v akom rozsahu a v čom by dohoda o RPMN mala spôsobiť hrubú nerovnováhu v právach a povinnosti zmluvných strán súd v rozsudku neuviedol. Uvedený výrok je v kontexte odôvodnenia súdneho rozhodnutia nielen zmätočným, ale aj nepreskúmateľným. Z napadnutého rozsudku nevyplýva, aký reálny význam má daný výrok a na základe čoho ho vlastne súd urobil, keďže obsah daného výroku je premietnutý o výroku o tom, že súd žalobu vo zvyšku zamietá. Taktiež rozhodnutie súdu prvého stupňa v časti o vyhlásení ustanovení o zmluvných sankciách a rozhodcovskej doložke za neprijateľné je nepreskúmateľné, vecne nesprávne, zameraná len na posudzovanie ochrany spotrebiteľa bez reálneho zhodnotenia všetkých, vo veci relevantných skutočností. Z ust. § 153 ods. 4 O.s.p. vyplýva, že nie je absolútnym prelomením základnej procesnej zásady, podľa ktorej je súd viazaný petitom návrhu. Uvedené ustanovenie síce oprávňuje súd aj bez návrhu uviesť vo výroku rozhodnutia zmluvné ustanovenia, ako neprijateľné podmienky, avšak za predpokladu, že nárok na základe takejto podmienky nebol priznaný, že bolo uložené vydanie bezdôvodného obohatenia, alebo že súd rozhodoval o návrhu na takéto určenie. Len v uvedených prípadoch môže súd neprijateľnosť konštatovať aj priamo vo výroku rozhodnutia. Takýto záver vyplýva aj z toho, že každý orgán štátu je povinný konať len v medziach stanovených mu zákonom a súčasne, každé zákonné ustanovenie je potrebné vykladať v korelácii s ústavne zaručeným právom účastníka na to, aby mu nebola odňatá možnosť konať pred súdom teda, aby nedochádzalo k tzv. prekvapivým rozhodnutiam. Prvostupňový súd hodnotí neprijateľnosť ustanovení na základe toho, že ich spája. Z takéhoto postupu nie je zrejmé, prečo by mal byť neprijateľný bod 14.1, ak nedôjde k situácii, kedy sú dôvody pre vznik nároku podľa 14.2 a pod.. Neprijateľnosť daných ustanovení hodnotí súd spolu ako jeden celok nie však jednotlivo. Je zrejmé, že k uplatneniu sankcie podľa 14.2 k nej nikdy nemusí dôjsť, a to aj keby vznikol nárok na sankciu podľa 14.1. Z toho hľadiska absentuje akékoľvek zdôvodnenie neprijateľnosti v zmysle ust. § 53 ods. 4 písm. k/ O.z. vo vzťahu k obojm ustanoveniam, napr. na základe bodu 14.2 sa uplatňuje nárok na sankciu v závislosti od porušenia zmluvnej povinnosti, ktoré má charakter už závažného porušenia. Z napadnutého rozsudku nevyplýva, čo vôbec súd zobral do úvahy, že nárok na sankciu nevzniká ihneď pri každom porušení zabezpečenej povinnosti, ale musí dôjsť k omeškaniu min. 15 dní. Pokiaľ súd odôvodňuje neplatnosť dojednania v zmluvných sankciách s poukazom na možnosť uplatnenia úroku z omeškania, jeho posúdenie je zjavne v rozpore s právnou úpravou a tiež súdnou praxou.

Súd prvého stupňa správne ustálil, že žalobkyňa mala právo na vrátenie len skutočne poskytnutého plnenia, teda poskytnutého úveru, nemala právo žiadať úroky z úveru, zmluvnú pokutu či iné poplatky ale iba výšku úveru, ktorú žalovanej preukázateľne už poskytla.

Je nesporné, že ustanovenie § 4 zák. č. 258/2001 Z.z. o spotrebiteľských úveroch má za účel - cieľ ochranu spotrebiteľa tak, aby dodávateľ bol povinný spotrebiteľovi ešte pred uzavretím zmluvy, resp. priamo v nej poskytnúť prehľadne všetky relevantné údaje na základe ktorých sa spotrebiteľ môže rozhodnúť, či zmluvu o úvere uzavrie alebo nie. Spotrebiteľ musí byť pred uzavretím zmluvy o úvere dôkladne informovaný. Na to, aby sa spotrebiteľ mohol rozhodnúť na základe úplnej znalosti veci, musia sa mu pred uzavretím zmluvy o úvere poskytnúť primerané informácie o podmienkach a nákladoch spojených s úverom a o jeho povinnostiach, ktoré spotrebiteľ môže zvážiť. Aby bolo zabezpečené, že spotrebiteľ bude mať vždy dostatok relevantných informácií pre svoje rozhodnutie, zákonodarca v § 4 citovaného zákona vymenúva zákonné náležitosti zmluvy o spotrebiteľskom úvere. V rámci nich vymenúva tie, ktorých neuvedenie v písomnej zmluve má za následok, že úver sa považuje za bezúročný a bez poplatkov, čo predstavuje určitý postih - sankciu pre dodávateľa, ktorý zákonom predpísané náležitosti v zmluve neuvedie. Cieľom zákonodarcu pod hrozbou uvedeného následku teda bolo donútiť dodávateľov - veriteľov, aby stanovené náležitosti - údaje v zmluve o spotrebiteľskom úvere uvádzali. Vychádzajúc z uvedeného teologického výkladu by bolo nelogické, ak by zákonodarca hodlal postihnúť následkom bezúročnosti a bezpoplatkovosti úveru iba tie úvery resp. zmluvy, ktoré by neobsahovali kumulatívne všetky náležitosti podľa § 4 ods. 3 citovaného zákona. V takom prípade by totiž veriteľovi ako dodávateľovi stačilo v zmluve uviesť iba jedinú z vymenovaných náležitostí a následku bezúročnosti a bezpoplatkovosti úveru by sa tým vyhol a to napriek tomu, že písomná zmluva by požadovanú časť zákonom predpísaných náležitostí neobsahovala. Účel zákonodarcu dosiahnuť, aby dodávateľ bol povinný oboznámiť spotrebiteľa so všetkými relevantnými údajmi potrebnými pre zváženie úveru by sa tým nedosiahol a zmysel tejto úpravy právnej normy nebol naplnený. V zmysle uvedeného je potrebné § 4 ods. 3 zák. č. 258/2001 Z.z. o spotrebiteľských úveroch vykladať tak, že absencia už len jednej z náležitostí vymenovaných v § 4 ods. 3 citovaného ustanovenia spôsobuje, že predmetný úver je potrebné považovať za bezúročný a bez poplatkov.

Odvolací súd považuje za potrebné poukázať na to, že dojednania o zmluvnej pokute, ako to vyplýva z obsahu zmluvných dojednaní zmluvy o revolvingovom úvere spoločnosti PROFIREAL SLOVAKIA SPOL. S R.O sú zapracované tak, a to aj vzhľadom k veľkosti písma, ktorým sú tieto podmienky písané, že môžu vyvolať u spotrebiteľa dojem, že nie sú až tak nedôležité. Okrem toho obchodné podmienky sú tzv. typovými, kde ich obsah a rozsah a to, čo v nich bude alebo nebude a v akej forme a podobe, určuje výlučne len žalobkyňa ako dodávateľ, ktorý tieto podmienky formuluje. V podstate žalovaná ako spotrebiteľ ich obsah zásadným spôsobom ani meniť nemôže. Ak chce spotrebiteľský úver získať, má možnosť len všetko podpísať a akceptovať. Nemá možnosť výberu a voľby podmienok. Navyše obchodné podmienky súčasťou, ktorých majú byť aj dojednania o zmluvných pokutách, nie sú podpísané žalobkyňou, resp. jej právnu predchodkyňou a žalovanou, pričom zák. ust. § 544 O.z. vyžaduje na platnosť zmluvy o zmluvnej pokute písomnú formu. Jej nedodržanie je s poukazom na ust. § 40 ods. 1 O.z. dôvodom jej absolútnej neplatnosti.

V tejto súvislosti aj odvolací súd podporne poukazuje na argumentáciu obsiahnutú v náleze Ústavného súdu ČR sp. zn. I.ÚS 3512/11, ktorý poukázal na to, že samotným východiskom spotrebiteľskej ochrany je postulát, podľa ktorého sa spotrebiteľ ocitá vo fakticky nerovnom postavení s profesionálnym dodávateľom, a to aj so zreteľom na možnosť stanovovať zmluvné podmienky jednostranne cestou formulárových zmlúv. Zákonodarca sa preto pokúsil vyrovnáť túto faktickú nerovnosť cestou práva, a to formou obmedzení autonómie vôle [por. nález Ústavného súdu zo dňa 15.06.2009, sp. zn. I.ÚS 342/09 (N 144/53 SbNU 765)]. V spotrebiteľskom práve je dodávateľ vo fakticky výhodnejšom postavení, pretože má odbornú prevahu nad spotrebiteľom, ktorému svoje služby poskytuje. A preto okrem obmedzení vyplývajúcich z princípu rovností prostriedkov možno od dodávateľa tiež očakávať (prípadne i vyžadovať), že sa vo vzťahu k spotrebiteľovi bude správať vo všeobecnej rovine poctivo. Pokiaľ nepostupuje týmto spôsobom, spreneverí sa dôvere druhého účastníka zmluvného vzťahu v poctivosť jeho správania a takýmto nepoctivému správaniu nemožno poskytnúť právnu ochranu. V praxi sa zásada poctivosti prejavuje okrem iného tým, že text spotrebiteľskej zmluvy, obzvlášť ak ide o zmluvu formulárovú, má byť pre priemerného spotrebiteľa dostatočne čitateľný, prehľadný a logicky usporiadaný. Napríklad zmluvné dojednania musia mať dostatočnú veľkosť písma, nesmú byť vo výrazne menšej veľkosti než okolitý text, nesmú byť umiestnené v oddieloch, ktoré vzbudzujú dojem nepodstatného charakteru. Uvedená zásada poctivosti dopadá i na aplikáciu všeobecných obchodných podmienok. Je potrebné zdôrazniť, že obchodné podmienky v spotrebiteľských zmluvách na rozdiel napríklad od obchodných zmlúv majú slúžiť predovšetkým na to, aby nebolo potrebné do každej zmluvy prepisovať dojednania technického a vysvetľujúceho charakteru. Naopak nemôžu slúžiť na to, aby

do nich v často neprehľadnej, zložito formulovanej a malým písmom písanej forme ukryl dodávateľ dojednania, ktoré sú pre spotrebiteľa nevýhodné a o ktorých predpokladá, že pozornosti spotrebiteľa najskôr uniknú (napríklad rozhodcovská doložka alebo dojednanie o zmluvnej pokute). Pokiaľ tak i napriek tomu dodávateľ postupuje, nepočína si v právnom vzťahu poctivo a takému konaniu nemožno priznať právnu ochranu. V rámci spotrebiteľských zmlúv dojednania zakladajúce zmluvnú pokutu (podobne ako rozhodcovská doložka) zásadne nemôžu byť súčasťou tzv. všeobecných obchodných podmienok, ale len samotnej spotrebiteľskej zmluvy (listiny, ktorú spotrebiteľ podpisuje).

Z úpravy ustanoveniami § 153 ods. 3 a 4 O. s. p. už k času rozhodovania napádaným rozsudkom súdu prvého stupňa a i k času rozhodovania odvolacieho súdu týmto rozsudkom vyplýva, že už skôr existujúca možnosť súdu v rozsudku, týkajúcom sa sporu zo spotrebiteľskej zmluvy aj bez návrhu vysloviť, že určitá podmienka používaná v spotrebiteľských zmluvách dodávateľom je neprijateľná (podľa odseku 3 účinného už od 15. októbra 2008) bola nahradená povinnosťou vydať takéto rozhodnutie vtedy, ak súd určil niektorú zmluvnú podmienku v spotrebiteľskej zmluve alebo všeobecných obchodných podmienkach za neplatnú z dôvodu neprijateľnosti takejto podmienky a súčasne nepriznal plnenie dodávateľovi z dôvodu takejto podmienky alebo mu na základe takejto podmienky súd uložil povinnosť vydať spotrebiteľovi bezdôvodné obohatenie, nahradiť škodu alebo zaplatiť primerané finančné zadosťučinenie (odsek 4 účinný od 1. marca 2010).

Takáto úprava je procesným ekvivalentom obdobnej úpravy nachádzajúcej sa od 1. marca 2010 v ustanovení § 53a O. z. (teda v tzv. hmotnom práve), pričom jej špecifikom je, že na jej základe súd i v tzv. sporovom konaní (zásadne ovládanom dispozičným princípom), hoc aj len v takom, kde má základná požiadavka žalobcu pôvod v spotrebiteľskej zmluve, môže dotvoriť jeho predmet (konania) tým, že aj bez výslovného návrhu niektorého účastníka konania (vyjadreného buď v žalobe alebo vzájomnej žalobe) určí neplatnosť zmluvnej podmienky s poukazom na jej neprijateľnosť. Nie je rozhodné, či žalobu v takejto veci podal dodávateľ, spotrebiteľ alebo príslušné združenie, ale len to, že výsledky vykonaného dokazovania smerujú k rozhodnutiu v neprospech dodávateľa alebo naopak v prospech spotrebiteľa preto, že niektorá podmienka alebo aj viaceré takéto podmienky v spotrebiteľskej zmluve sú neprijateľné. Takéto určenie (neprijateľnosti a neplatnosti) je tu potom zjavne pre spotrebiteľa za účelom jeho zvýšenej ochrany zaručovanej i na nadnárodnej úrovni (ustanovením povinnosti reagovať na porušenie noriem spotrebiteľského práva aj bez výslovného návrhu spotrebiteľa) a tiež v smere eliminovania rizika výskytu neprijateľných podmienok (v tejto súv. por. najmä tzv. hmotnoprávnu povinnosť dodávateľa sa zdržať používania podmienky určenej za neprijateľnú i vo vzťahoch s ostatnými spotrebiteľmi podľa § 53a ods. 1 O. z.).

S poukazom na vyššie uvedenú argumentáciu odvolací súd rozsudok súdu prvého stupňa v zamietajúcej časti, v časti určenia neprijateľnosti zmluvných podmienok a v závislom výroku o trovách konania, ako vecne správny potvrdil podľa § 219 O.s.p..

V odvolacom konaní plne úspešnej žalovanej vzniklo podľa § 142 ods. 1 v spojení s ust. § 224 ods. 1 O.s.p. právo na náhradu trov odvolacieho konania voči neúspešnej žalobkyni. Keďže žalovaná si náhradu trov odvolacieho konania návrhom v zmysle § 151 ods. 1 O.s.p. neuplatnila, odvolací súd jej náhradu trov odvolacieho konania nepriznal.

K prijatiu tohto rozsudku došlo pomerom hlasov 3 : 0, čiže jednomyseľne (čl. I § 3 ods. 9 posledná veta zákona č. 757/2004 Z. z. v znení neskorších zmien a doplnení).

Poučenie:

Tento rozsudok nemožno napadnúť odvolaním.